

“FLÖTA“

Ett utav de utdöda yrkena är timmerflottningen eller “flöta“ som den kallades. På våarna drog många iväg till skogen för att hugga “skaft“ till båtshaken vilket var det arbetsredskap man använde. När flottningen började i våra vattendrag vet jag inte men den förekom i vart fall redan i mitten av 1800-talet. Gustaf Schröder som under 1840-talet var bruksbokhållare på Sälboda berättar i “Gamla Minnen, kap. “Duktiga pojkar“ om att han skickades till st. Eken i Bortan för att tjänstgöra som s.k. timskrivare. Han berättar hur det första dagen samlades mycket folk för att delta i flottningen i Ekälven. Älven var då inte rensad från sten, varför arbetet var mycket besvärligt. Man fick använda spakar (vilka alla tydligen var utrustade med) för att lossa alla de brötar som uppstod i älven. Att flottningen var en stor “begivenhet“ framgår tydligt även som dess ekonomiska betydelse. Den inbringade vad många i regel saknade, nämligen kontanter. Schröder konstaterar att man så “innerligt väl behövde penningar, dels till utsädeskorn, dels till sommarbehoven, ty tiden mellan såning- och skördetid var i hela norra och västra Värmland den svåraste årstiden av alla“.

Mina tidigaste personliga minnen från flottningen, härrör sig från början av 1940-talet då jag på min skolväg passerade lövsjödammen i Bortan. Jag upplevde dessa dagar inte skolan som något lockande alternativ. Tänk om man hade fått stanna! På hemvägen kunde man dock stanna till och se hur Emil i Överstuga, Jacob på Nästorp och Erik i Nerstuga slussade virket genom dammen. Lite längre upp i älven, vid sjön fanns min egen far Martin, Johan vid Dammen samt Ragnar i Överstuga. De hade till uppgift att spela in virket till älvmyningen för vidare befodran till slussen. Att någon gång få vara med i spelbåten var - även om risken fanns att få tjära på byxorna - ett stort äventyr. Ibland kunde vi också på rasterna i skolan gå ner till “Nybackdammen“ för att titta. Slussvakter var där vill jag minnas, Anders på Nyback och Olof Hjelm. Så “flöta“ engagerade oss småpojkar och vi åstundade hett att själva få en båtshake och delta i detta “Äventyr“ . Ibland besökte vi

också flottningen i Ekälven. Älvens stridaste fors eller rättare sagt vattenfall, fanns i Sågberget. I Sågberget passade “Slåthöjdkärane“ (Olof, Hjalmar och Sven) samt Olle på Blomgrenstorp och Johan i Mosskog. När de inte lossade bröt berättade Olle och Johan historier vilket stundom fick Hjalmar att “explodera“ av skratt. Flottningsförmän(Basar) var vid denna tid Anders Strand (Ekälven - Samkommet - Bortan - Lyred) samt på övre distr. (Mjögån - Åstjärn - Lilleken - Skålsjön) Anders Sandelin på Karlstorp, Mjögshöjden. Båda erfarna karlar som kände såväl vattendragen som sina mannar i resp. distrikt. Båda hade också det gemensamt att de i ungdomen vistats i Amerika. Flottningschefen hette Karl Magnusson vilken ibland kom i sin gråa Chevrolet, för att inspektera. Han var av allt att döma en jovialisk herre som ibland stod på Dammerget vid Lövsjön belåtet blossande på sin pipa och fann tydligen inte någon anledning att utdela några direktiv. Flöta flöt som den skulle.

I början av 1950-talet blev jag själv flottare. De förutnämnda hade då pensionerats och en ny flottningschef hade tillträtt. Flottningen ändrade då i viss mån karaktär det blev mindre folk, dammarna byggdes om, vilket påverkade den tidigare lugna rytmen till en mera stressig form. Men fortfarande hade flottningen något kvar av sin forna karaktär. Distrikten blev större, därför fick man arbeta över hela distriktet som nu sträckte sig till norska gränsen. Förman var då Gunnar Persson “finnskogen“ kommen från just Finnskoga. Fortfarande fanns en del profiler kvar, Johan och Magnus på Hatthalla, Karl på Blekåsen, Mazelius Ek, Robert i Hultet, Johan Bäck m.fl. Att få lyssna till Johan Bäck och Robert i Hultets godmodiga munhuggande och Mazelius Ek:s kommentarer var enbart trivsamt. Robert var replikernas mästare, snabb och fyndig. Robert fällde

en gång en replik som blev smått "klassisk". Det skedde i ett s.k. mätarlag där en gång en virkesmätare skulle skoja med honom och utbrast "Å nej se, fattigdomen ligger som en dimma över hultet (Roberts hem)" - Det var på våren och det låg dimma över dalgångarna - varpå Robert blixtnabbt replikerade "Den dimman kommer inte tå fattigdom utta dä ä ången (ången) tå sôggelgryta Emmas dä, när ho sätter opp dôra" Det säger sig självt att det i detta arbetslag inte vilade några ledsamheter.

I slutet av 50-talet upphörde flöta och moderna transportmedel tog över. I dag är flottlederna avlysta, och de stenar som älvarna en gång rensades på rullas nu på nytt ut i älven för att ge lekplatser åt laxöringen. Och det är nog gott och väl. Men visst saknar man aktiviteten längs vårfagra vattenleder, där nyningar brann, och man hörde timrets dunkande mot stenkistorna. Och man känner lite vemod, men också tacksamhet, över att man en gång fått vara med i detta speciella arbete som kallades för "flöta".

Torsten Nilsson

